

Seguiment de la contractació pública social

Núm. 4 - Abril de 2025

CONTRACTES RESERVATS 2024

Govern de les Illes Balears, consells insulars i ajuntaments

PRESENTACIÓ

Per quart any consecutiu, la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària de les Illes Balears (REAS Balears) presenta un informe de seguiment de la contractació pública social, en els tres darrers anys sobre els contractes reservats per a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social del Govern, consells insulars i ajuntaments, ara amb les dades de 2024.

REAS Balears realitza el seguiment de la contractació pública social i presenta propostes de millora per afavorir l'activitat de les empreses d'inserció a les quals representa.

Els contractes reservats per a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social estan regulats a la llei 9/2017, de contractes del sector públic.

La seva disposició addicional quarta estableix que les comunitats autònomes i entitats locals fixaran percentatges mínims de reserva de contractes amb la finalitat de promoure l'accés a l'ocupació de les persones amb discapacitat i en situació o risc d'exclusió social.

Aquesta obligació legal es concreta en diferents normes i acords del Govern de les Illes Balears i dels consells de Mallorca, Eivissa i Menorca.

Com en els informes anteriors, a més dels resultats més rellevants dels contractes reservats analitzats, s'inclouen propostes de millora en les quals és necessari insistir per aprofitar el marc normatiu favorable i avançar en la contractació pública social en favor de l'activitat que desenvolupen les empreses d'inserció.

ÍNDEX

METODOLOGIA	3
RESULTATS	4
• Contractes 2024 del Govern de les Illes Balears	4
- Número de contractes i imports adjudicats	
- Contractes o lots reservats per òrgan de contractació	
• Contractes 2024 del Govern, consells i ajuntaments	6
- Número de contractes i imports adjudicats per institució	
- Contractes o lots adjudicats per objecte contractual	
- Contractes o lots adjudicats per entitat adjudicatària	
- Percentatge de valoració de l'oferta econòmica	
Estudi de casos	13
- Contractes de gestió de residus que no tenen en compte la reserva de mercat recollida en la llei estatal de residus	
- Contractes de serveis de jardineria que dificulten o impedeixen la participació d'empreses d'inserció	
CONCLUSIONS	15
PROPOSTES	16

Edita

Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària de les Illes Balears (REAS Balears)
Carrer Son Gibert, 8A - 07008 Palma
<https://mercatsocial.org/reasbalears/>
reas-ib@reasnet.com
646 930 618

Autoria

Jordi López, amb la col·laboració de Maria Jaume i Víctor Reyes

Llicència

No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades

METODOLOGIA

La relació de contractes de 2024 del Govern de les Illes Balears, incloent els contractes reservats, s'ha obtingut del seu portal de transparència⁽¹⁾. En aquest portal s'actualitza periòdicament la informació sobre tota la seva activitat contractual.

En el cas d'altres institucions, com els consells insulars i els ajuntaments, es disposa d'informació sobre contractes reservats a través de la subscripció a serveis d'alerta sobre contractació pública, per la qual cosa és possible que la informació no sigui del tot completa i s'hagi pogut passar per alt algun contracte reservat.

Una vegada identificats els contractes reservats, la informació detallada sobre els seus plecs es consulta a través de la [Plataforma de Contractació del Sector Públic](#).

En el cas del Govern de les Illes Balears es disposa d'informació completa del conjunt dels contractes i també dels contractes reservats, per la qual cosa es pot comparar la contractació pública reservada amb el conjunt de l'activitat contractual. Per això s'analitzen els següents aspectes dels contractes o lots reservats:

- Número i imports adjudicats en relació a la totalitat dels contractes.
- Número i imports adjudicats 2018-2024 per any.
- Número i imports adjudicats per òrgan de contractació.

Per a totes les institucions de les Illes Balears, incloent els consells insulars i els ajuntaments, s'analitzen els següents aspectes dels contractes o lots reservats sense fer la comparativa amb el conjunt de l'activitat contractual:

- Número i imports adjudicats per institució.
- Número i imports adjudicats per objecte contractual.
- Número i imports adjudicats per entitat adjudicatària.
- Percentatge de valoració de l'oferta econòmica, amb indicació dels contractes o lots reservats adjudicats a un preu molt inferior al pressupost base de licitació.

Com a estudi de casos, en els quals volem posar l'accent, es mostren:

- Contractes de gestió de residus que no tenen en compte la reserva de mercat recollida en la llei estatal de residus (Llei 7/2022, de 8 d'abril, de residus i sòls contaminats per a una economia circular).
- Contractes reservats de serveis de jardineria, en els quals es dificulta o impedeix la participació de les empreses d'inserció.

Finalment, en funció dels resultats obtinguts, es presenten les conclusions i s'insisteix en les propostes de millora que són necessàries per impulsar i millorar els contractes reservats en favor de l'activitat de promoció de l'ocupació de persones en situació o risc d'exclusió social que duen a terme les empreses d'inserció.

(1) https://www.caib.es/sites/transparencia/ca/activitat_contractual/

RESULTATS

CONTRACTES 2024 DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Número de contractes i imports adjudicats⁽²⁾

	Total	Reservats	% Reservats/total
Contractes o lots	3.377	16	0,47%
Contractes o lots adjudicats	3.193	14	0,44%
Imports adjudicats	457.410.054 €	1.650.127 €	0,36%

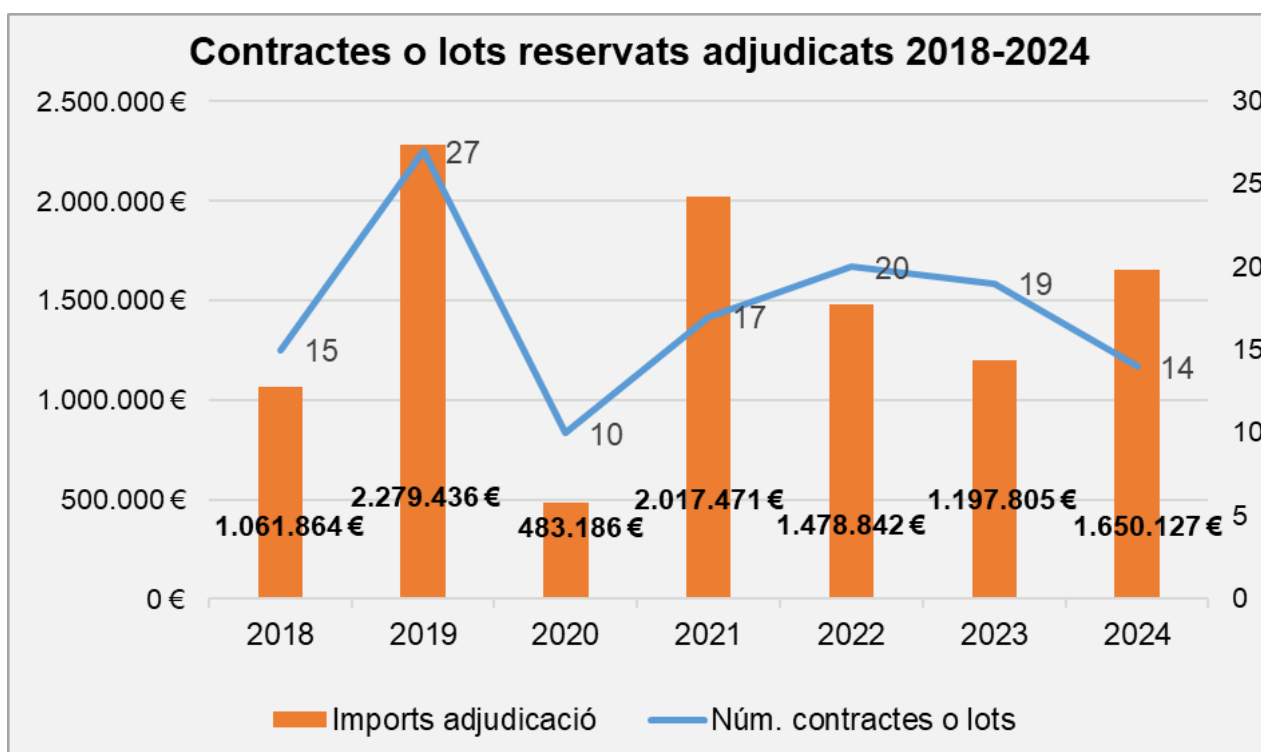
Imports adjudicats en contractes o lots reservats en relació a la totalitat d'imports adjudicats: **0,36%**

Aquest percentatge suposa un increment en relació al 0,21% de 2023. Tot i que han disminuït els contractes o lots, els imports s'han incrementat un 37,8%, però sense arribar als valors de 2019 i 2021 (veure gràfic de contractes o lots reservats adjudicats 2018-2024).

Un [Acord del Consell de Govern de 3 de gener de 2022](#) sobre inclusió de clàusules socials en la contractació de l'administració autonòmica estableix un 10% com a percentatge mínim de reserva per a determinats contractes o lots dels mateixos, adoptant com a referència amb caràcter enunciatiu els contractes de serveis i subministraments amb els codis CPV (vocabulari comú de contractació pública) recollits en un annex.

Però la manca d'informació sobre els codis CPV a la relació de contractes que publica el Govern en el seu portal de transparència ens dificulta el seguiment de l'objectiu mínim del 10% de reserva per a determinats contractes.

En 2024, per primera vegada, la Junta Consultiva de Contractació Administrativa va fer públic un informe de seguiment de l'Acord del Consell de Govern de 3 de gener de 2022, referit en concret a les obligacions relatives als contractes reservats a centres especials d'ocupació d'iniciativa social i a empreses d'inserció, amb dades de 2022. El resultat va ser que el 81% de les conselleries i el 24% dels ens del sector públic instrumental varen acreditar el compliment del percentatge mínim de reserva.

(2) Inclou tots els contractes o lots que apareixen a la relació de l'activitat contractual amb el 2024 com a data del darrer anunci en la plataforma de contractes, exceptuant les adjudicacions d'anys anteriors. Els contractes adjudicats no inclouen els deserts, anul·lats ni desistiments. La relació completa, que inclou 2 contractes prorrogats, es mostra a l'annex.

No tenim constància de la publicació de l'informe amb dades actualitzades. Però de les dades que analitzam es pot deduir que en 2024 només 5 conselleries i 2 ens del sector públic instrumental han adjudicat contractes reservats (sobre un total de 11 conselleries i 45 ens del sector públic).

En el següent quadre s'inclouen els diferents serveis susceptibles de reserva segons l'Acord del Consell de Govern de 3 de gener de 2022, i el número de contractes o lots reservats adjudicats en 2024 per a cada un dels grups de codis CPV. No s'ha produït cap adjudicació de subministraments recollits a l'Acord.

Serveis susceptibles de reserva	Núm.
Jardineria	2
Neteja	0
Recollida i reciclatge	0
Forestals	0
Bugaderia	0
Hostaleria i càtering (inclou subministrament begudes)	2
Impremta	1
Emmagatzematge i repartiment	0
Treballs administratius (inclou consorgeria)	1
Gestió i treballs auxiliars	0
Correu i publicitat	0
Manteniment i reparació	1
TOTAL	7

En relació als serveis susceptibles de reserva, en 2024 s'han adjudicat els següents set contractes o lots amb codis CPV no inclosos en l'Acord del Consell de Govern:

- Neteja de platges: 3 lots adjudicats.
- Gestió d'aparcaments: 2 concessions de serveis adjudicades.
- Col·locació de personal: 1 contracte adjudicat.
- Trasllat: 1 contracte adjudicat.

Els serveis de gestió d'aparcaments, de col·locació de personal i de trasllat es podrien incloure en l'epígraf de serveis de treballs administratius en la relació de codis CPV de l'acord citat.

Contractes o lots reservats adjudicats per òrgan de contractació

En el cas del Govern de les Illes Balears, l'anàlisi dels contractes o lots reservats adjudicats per òrgan de contractació permet mostrar el nivell molt desigual d'implantació dels contractes reservats en les diferents conselleries i ens del seu sector públic instrumental.

Com s'ha comentat, en 2024 només s'han identificat contractes reservats adjudicats de 5 de les 11 conselleries i 2 dels 45 ens del sector públic instrumental del Govern.

Òrgan de contractació	Contractes	Lots	Imports	%
Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural	3	5	678.915 €	41,1%
Servei de Salut de les Illes Balears (IB-SALUT)	1	1	439.666 €	26,6%
Conselleria de Famílies i Afers Socials	4	4	395.872 €	24,0%
Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB)	1	1	70.709 €	4,3%
Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació	1	1	37.620 €	2,3%
Conselleria de Salut i Consum	1	1	15.730 €	1,0%
Conselleria d'Empresa, Ocupació i Energia	1	1	11.616 €	0,7%
TOTAL	12	14	1.650.127 €	100,0%

CONTRACTES 2024 DEL GOVERN, CONSELLS I AJUNTAMENTS

Número de contractes i imports adjudicats per institució⁽³⁾

En 2024 s'han adjudicat en total 7.604.290 € com a contractes reservats o amb obligació de reservar part de l'execució del contracte, la qual cosa representa un fort increment del 138,5% en relació als 3.189.017 € adjudicats en 2023.

Aquest important creixement es produeix sobretot tal com es mostra al gràfic d'imports adjudicats per tipus d'institució, per l'espectacular increment del 287,7% en els imports adjudicats per part d'ajuntaments, amb dos grans licitacions de serveis de recollida i reciclatge de residus i de neteja viària que suposen el 47,8% dels imports adjudicats per totes les institucions.

En el cas del Govern, l'increment és del 37,8%, mentre que els consells insulars redueixen els imports reservats adjudicats en un 15,4%.

Institucions		Contractes o lots	Adjudicats	Imports	% imports
Govern		16	14	1.650.127 €	21,7 %
Consells	Mallorca	4	4	358.468 €	6,5%
	Menorca	1	1	134.199 €	
	<i>Subtotal</i>	5	5	492.667 €	
Ajuntaments	Algaida ⁽⁴⁾	1	0	0 €	71,8%
	Andratx ⁽⁵⁾	2	1	1.877.956 €	
	Artà ⁽⁶⁾	1	0	0 €	
	Binissalem ⁽⁷⁾	1	1	52.910 €	
	Campos ⁽⁸⁾	2	1	1.758.240 €	
	Felanitx	1	1	272.692 €	
	Inca	1	1	22.677 €	
	Marratxí ⁽⁹⁾	1	1	149.503 €	
	Palma	3	3	676.547 €	
	Sta. Eugènia	1	1	130.146 €	
	Santanyí	2	2	320.489 €	
	Sóller	1	1	200.337 €	
	<i>Subtotal</i>	17	13	5.461.495 €	
	TOTAL		38	32	

(3) La relació de 38 contractes o lots s'inclou com a annex.

(4) Un contracte desert per no haver-se presentat cap oferta.

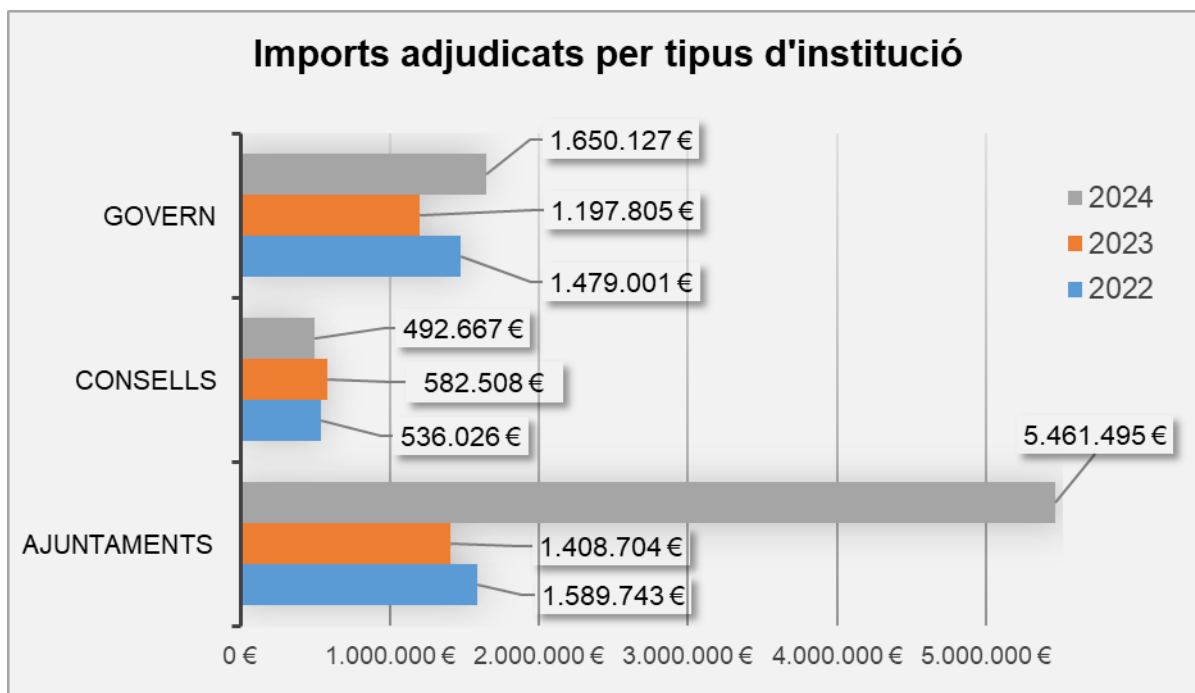
(5) Un lot desert per no haver-se presentat cap oferta, que torna a sortir modificat com a contracte reservat.

(6) Un lot desert per no haver-se presentat cap oferta.

(7) Contracte amb obligació de subcontractació a una empresa d'inserció.

(8) Un lot desert per no haver-se presentat cap oferta que torna a sortir, pendent d'adjudicació en 2025.

(9) Contracte amb obligació de subcontractació a una empresa d'inserció.

Contractes o lots reservats adjudicats per objecte contractual

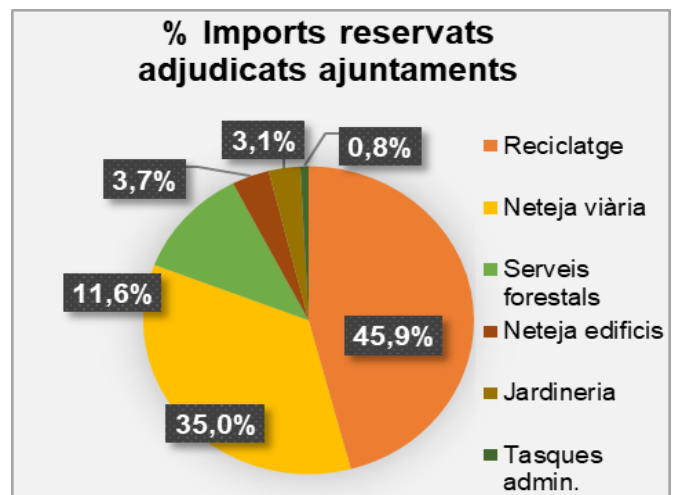
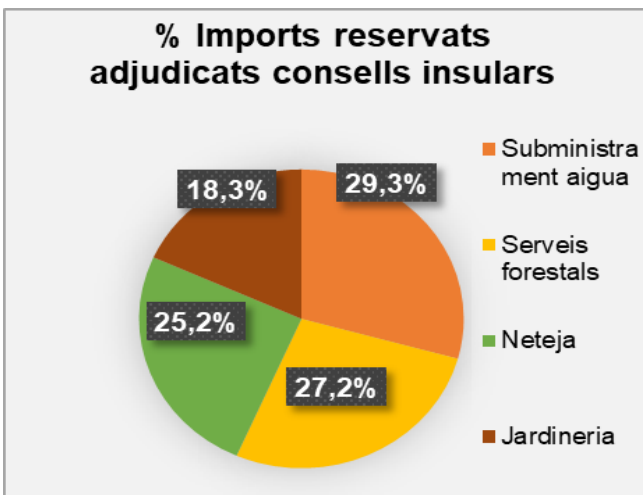
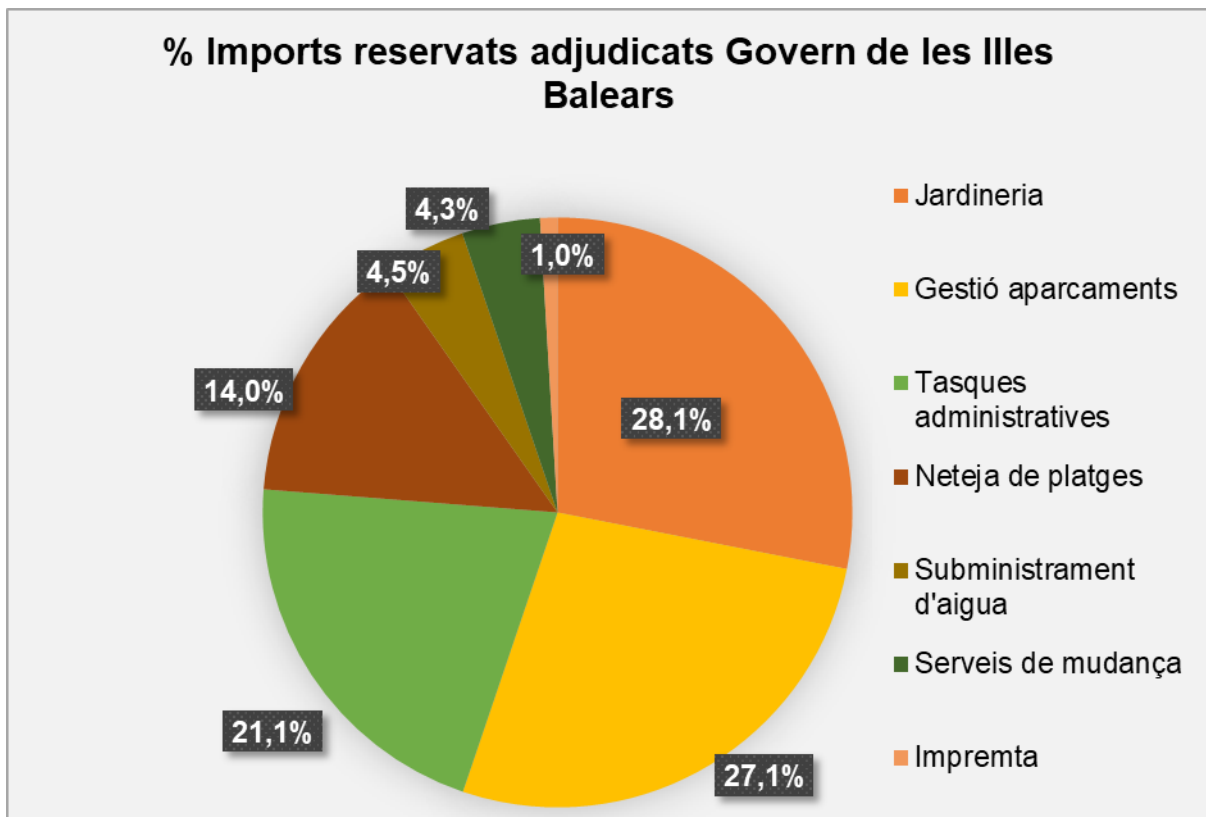
L'anàlisi dels objectes contractuals adjudicats com a contractes o lots reservats permet identificar els serveis i subministraments més adequats per a ser qualificats com a reservats perquè garanteixen l'existència d'operadors econòmics que poden participar en la licitació reservada.

S'observa que es manté la concentració d'imports reservats adjudicats en pocs objectes contractuals: només quatre serveis, de recollida i reciclatge, de neteja viària, forestals i de jardineria, suposen en 2024 més de les tres quartes parts dels imports. La diversificació de les activitats econòmiques susceptibles de reserva continua sent un repte pendent.

Objectes contractuals	Núm	Import	%
Recollida i reciclatge	6	2.505.883 €	33,0%
Neteja viària	2	1.910.029 €	25,1%
Tasques forestals	3	766.857 €	10,1%
Jardineria	6	721.778 €	9,5%
Gestió d'aparcaments	2	447.700 €	5,9%
Tasques administratives	3	391.247 €	5,2%
Neteja d'edificis i oficines	2	324.515 €	4,3%
Neteja de platges	3	231.215 €	3,0%
Subministrament d'aigua	3	218.627 €	2,9%
Mudances	1	70.709 €	0,9%
Impremta	1	15.730 €	0,2%
TOTAL	32	7.604.290 €	100,0%

Per tipus d'institució (Govern, consells insulars i ajuntaments), especificam els objectes contractuals adjudicats com a contractes reservats en percentatge dels imports totals adjudicats.

S'observa que hi ha serveis específics de determinades institucions a causa de les seves competències, com residus en el cas dels ajuntaments o neteja de platges de rellevància ambiental en el cas del Govern, i altres que són comuns: jardineria, subministrament d'aigua...

Contractes o lots reservats adjudicats per entitat adjudicatària

REAS Balears defensa la diferenciació dels contractes o lots reservats per a empreses d'inserció i per a centres especials d'ocupació d'iniciativa social atenent a la seva regulació específica, especialment a les diferents taules salarials que apliquen en funció dels convenis legalment aplicables en cada cas.

Entenem que les dues tipologies d'empreses han de ser beneficiàries de contractes reservats per afavorir la tasca d'inserció que realitzen, tant de persones en situació de vulnerabilitat social com de persones amb discapacitat.

En qualsevol cas, l'anàlisi dels contractes o lots reservats adjudicats per entitat adjudicatària⁽¹⁰⁾ permet identificar el diferent grau de participació d'aquestes dues tipologies d'empresa en la contractació pública reservada regulada per la disposició addicional quarta de la llei 9/2017, de contractes del sector públic.

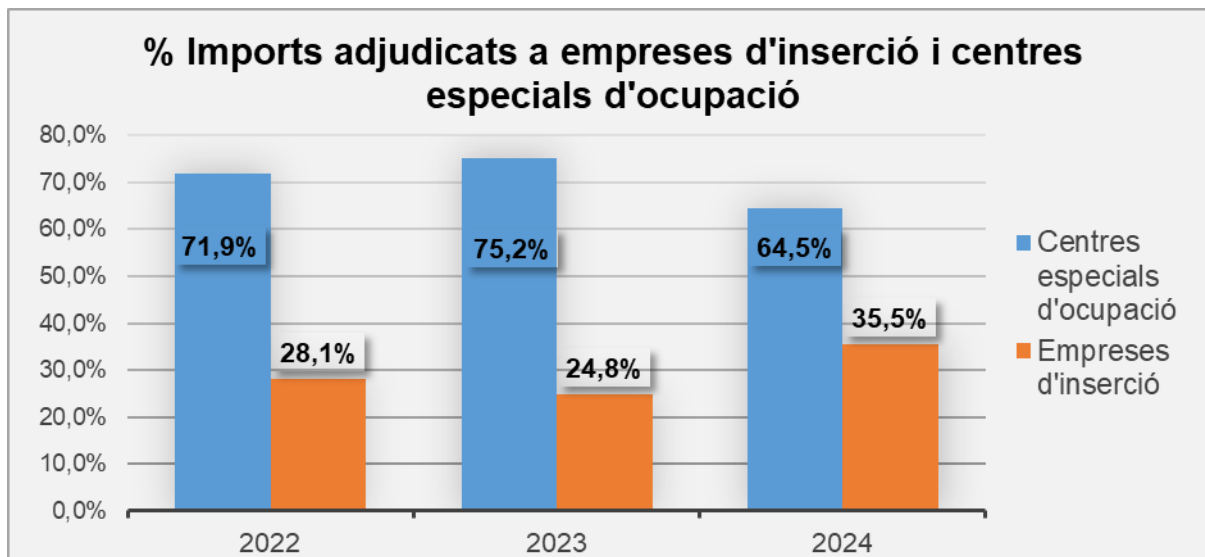
Malauradament, en aquesta anàlisi no podem valorar si tots els centres especials d'ocupació beneficiaris són d'iniciativa social, com és preceptiu, perquè les dades del registre de centres especials d'ocupació que recull aquesta condició no són públiques.

A més, s'ha d'advertir que existeix un evident intrusisme en el sector, a través d'entitats promogudes o participades per empreses mercantils que desvirtuen la condició d'iniciativa social i que no realitzen itineraris d'inserció.

Els centres especials d'ocupació d'iniciativa empresarial no poden ser beneficiaris dels contractes qualificats com a reservats d'acord amb la disposició addicional quarta de la llei de contractes del sector públic.

Entitat	Contractes o lots	Import	%
Deixalles Serveis Ambientals EI	4	2.353.060 €	30,9%
CEO Balcat d'iniciativa social	3	2.205.940 €	29,0%
Serveis Integrals de Finques Urbanes/UTE SIFU Balears-SIFA Andalúcia	2	632.658 €	8,3%
Amadip Esment Fundació	3	533.489 €	7,0%
Incorpora 2	3	391.247 €	5,2%
Projecte Home Balears Inserció EI	2	320.489 €	4,2%
Tres Glops	3	218.627 €	2,9%
ASANIDESO Asociación de Ayuda a Personas con Discapacidad/Centre Especial d'Ocupació Estel Nou	2	212.242 €	2,8%
APROSCOM Fundació	2	138.668 €	1,8%
Fundació per a Persones amb Discapacitat de Menorca	1	134.199 €	1,8%
Fundació Es Garrover	1	130.146 €	1,7%
Ilunion CEE Neteja i Medi Ambient	1	124.178 €	1,6%
Apfem Aktua Centro Especial de Empleo	1	80.085 €	1,1%
Andanza Emplea	1	70.709 €	0,9%
Divertha Funcions Insular	2	35.876 €	0,5%
Eines x Inserció EI	1	22.677 €	0,3%
TOTAL	32	7.604.290 €	100,0%

(10) Les entitats citades poden haver estat adjudicatàries de contractes no reservats.

En relació a l'adjudicació diferenciada de contractes reservats per a centres especials d'ocupació i per a empreses d'inserció s'ha de destacar que el 100% dels imports adjudicats a empreses d'inserció ho han estat per part d'ajuntaments, sense cap adjudicació del Govern de les Illes Balears ni dels consells insulars.

Una qüestió rellevant per valorar la participació diferenciada d'empreses d'inserció i de centres especials d'ocupació d'iniciativa social en els contractes reservats és identificar quines són les entitats beneficiàries que contempnen els plecs de clàusules administratives particulars.

S'ha de dir que hi ha condicionants en relació a la tipologia de les entitats beneficiàries dels contractes reservats que fan aconsellable reservar la participació només a centres especials d'ocupació d'iniciativa social en determinats casos.

Així, dels 11 contractes o lots que tenen com a beneficiaris només a aquesta tipologia d'empreses, tenim els següents casos en que aquesta diferenciació està justificada pels motius següents:

- Contractes amb obligació de subrogació de persones amb discapacitat: 4 contractes.
- Contractes d'objectes per als quals només existeix com a empreses operadores centres especials d'ocupació (impremta i subministrament d'aigua): 4 contractes.

Tipus entitats beneficiàries (segons plecs) ⁽¹¹⁾	2023	2024
Centres Especials d'Ocupació i Empreses d'Inserció	48,5%	56,7%
Centres Especials d'Ocupació	48,5%	36,7%
Empreses d'Inserció ⁽¹²⁾	3,0%	6,7%

(11) Si fan referència sense més especificacions a la disposició addicional quarta de la llei 9/2017, de contractes del sector públic, es considera que contempnen com a entitats beneficiàries els centres especials d'ocupació d'iniciativa social i les empreses d'inserció indistintament.

Hi ha dos contractes menors reservats en els quals no s'especifica la tipologia de l'entitat beneficiària i que per tant no es comptabilitzen.

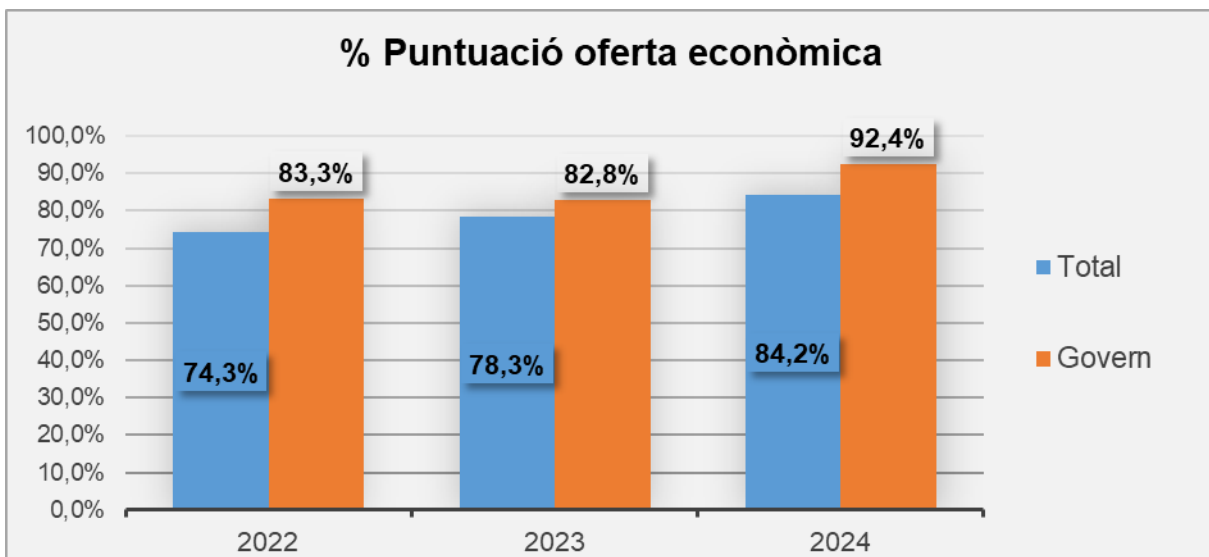
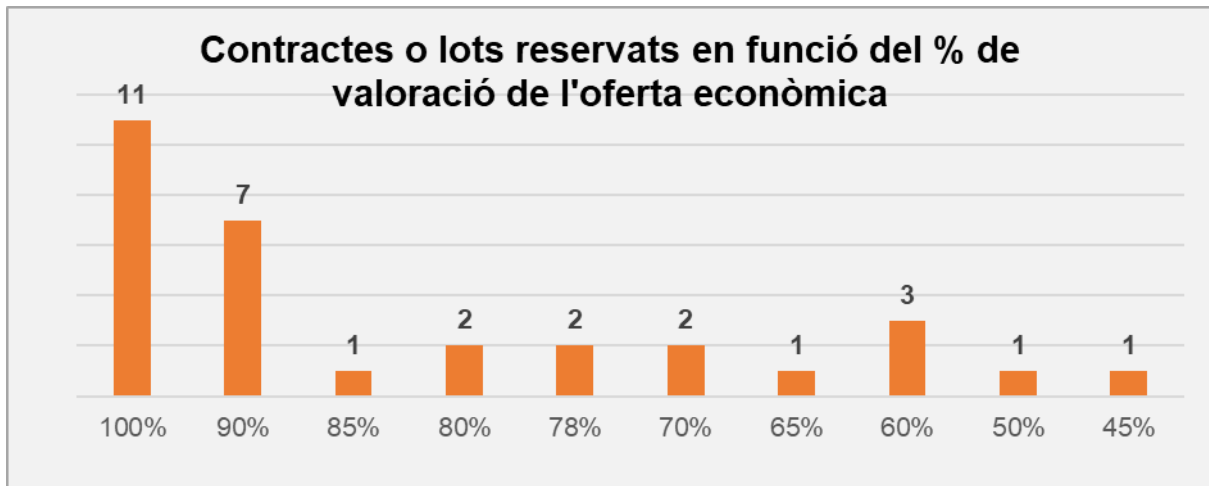
(12) Dos contractes o lots reservats només per a empreses d'inserció, com a requisit de subcontractació d'una part del servei per part de l'empresa adjudicatària.

Percentatge de valoració de l'oferta econòmica

L'article 145 de la llei de contractes del sector públic estableix que l'adjudicació dels contractes es realitzarà utilitzant una pluralitat de criteris sobre la base de la millor relació qualitat-preu, d'acord a criteris econòmics i qualitatius. Per això, l'anàlisi de la valoració de l'oferta econòmica proporciona informació sobre si es tenen en compte criteris qualitatius més enllà del preu per obtenir una millor relació qualitat-preu.

En l'anàlisi de la puntuació que determina l'adjudicació s'ha considerat com a oferta econòmica la baremació de millores que suposen ampliació d'hores de dedicació de personal o increment de serveis o subministraments, perquè són criteris vinculats directament a l'oferta econòmica que al nostre parer no s'haurien d'incloure com a opcions de millora puntuables.

Puntuació mitjana oferta econòmica: **84,2%**⁽¹³⁾

(13) Dels 32 contractes o lots reservats adjudicats, s'ha exclòs un contracte menor sense baremació de l'oferta.

Es detecta un empitjorament en l'aplicació dels criteris economicistes en la valoració de les ofertes en detriment dels criteris de qualitat, especialment en el cas del Govern, amb un **92,4%** de puntuació mitjana de l'oferta econòmica.

S'ha de recordar que segons l'article 9.3 de l'Acord del Consell de Govern de 3 de gener de 2022, pel qual s'estableixen directrius per a la inclusió de clàusules de caràcter social, laboral i mediambiental en la contractació, en cas d'incorporar criteris d'adjudicació de caràcter social i/o mediambiental, s'ha d'assignar a cada tipus una ponderació d'entre el 5% i el 15% del total del barem.

A més dels aspectes de qualitat social i mediambiental, també es poden valorar aspectes de qualitat propis del subministrament, obra o servei objecte del contracte.

Contractes reservats adjudicats a un preu molt inferior al pressupost base de licitació

En relació als criteris econòmics també analitzam aquí l'adjudicació de contractes per un import molt inferior al pressupost base de licitació, per sota del 80%. Al nostre entendre és una mala pràctica a evitar, incompatible amb el principi de la millor relació qualitat-preu com a criteri d'adjudicació.

Per evitar-ho s'ha de millorar la definició de baixa temerària modificant a l'alça els llindars, garantint que l'import d'adjudicació permeti complir amb les obligacions aplicables en matèria ambiental, social o laboral. S'ha de tenir en compte que els pressupostos base de licitació s'han d'adequar als preus de mercat i han d'incloure els costos directes i indirectes, en particular els costos salarials d'acord amb els convenis laborals de referència.

<i>Organ contractació</i>	<i>Objecte contractual</i>	<i>Adjudicatari</i>	<i>% PBL</i>
Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural	Servei de millora de la qualitat en espais litorals de rellevància ambiental	Aproscm Fundació (lot 1)	75,6%
		Apfem Aktua (lot 4)	79,7%
Conselleria de Famílies i Afers Socials	Servei d'ajuda en funcions d'oficina de diferents serveis i programes	Incorpora 2	78,9%
Institut Mallorquí d'Afers Socials	Servei de conservació i manteniment dels jardins i exteriors de la residència de Felanitx de l'IMAS	Aproscm Fundació	79,5%

ESTUDI DE CASOS

Cada any l'informe de seguiment de la contractació pública social de les institucions de les Illes Balears inclou un apartat d'estudi de casos per posar l'accent en males pràctiques que observem en l'anàlisi dels contractes reservats que realitzam. En l'informe de 2025 destacam:

- Contractes de gestió de residus que no tenen en compte la reserva de mercat recollida en la llei estatal de residus (Llei 7/2022, de 8 d'abril).
- Contractes reservats de serveis de jardineria, en els quals es dificulta o impedeix la participació de les empreses d'inserció.

Contractes de gestió de residus que no tenen en compte la reserva de mercat recollida en la llei estatal de residus

La llei 7/2022, de 8 d'abril, de residus i sòls contaminats per a una economia circular, estableix una reserva de mercat per a la gestió dels residus tèxtils i voluminosos:

Disposició addicional dinovena:

1. De conformitat amb la disposició addicional quarta de la Llei 9/2017 (...), i en relació amb les obligacions de recollida, transport i tractament de residus tèxtils i de mobles i estris, els contractes de les administracions públiques seran licitats i adjudicats de manera preferent a través de contractes reservats.

2. Per donar compliment a aquesta obligació, almenys el 50% de l'import d'adjudicació haurà de ser objecte de contractació reservada a Empreses d'Inserció i Centres Especials d'Ocupació d'iniciativa social autoritzats per al tractament de residus. En cas contrari, l'administració pública i l'òrgan de contractació haurà de justificar-ho deguda i motivadament en l'expedient i podrà ser objecte de recurs especial o dels recursos establerts en matèria de contractació pública .

En 2024, hem identificat les següents licitacions que incompleixen aquesta disposició:

Organ contractació	Objecte contractual	Observacions
Marratxí XXI	Servei de recollida domiciliària i selectiva dels residus urbans (inclou mobles, residus voluminosos i aparells elèctrics)	Es desisteix del procediment i es modifica el plec per incloure l'obligació de subcontractació a una empresa d'inserció
TRAGSA	Servei de recollida, transport i gestió de residus a l'illa de Menorca	S'adjudiquen dos lots que inclouen recollida de voluminosos sense reserva ni obligació de subcontractació
Ajuntament de Deià	Servei de recollida domiciliària de residus urbans	En fase d'avaluació, no fa un lot ni reserva el servei de recollida de residus voluminosos
Ajuntament de Son Servera	Servei de recollida i transport de residus i neteja viària	No fa un lot ni reserva el servei de recollida de residus voluminosos ⁽¹⁴⁾

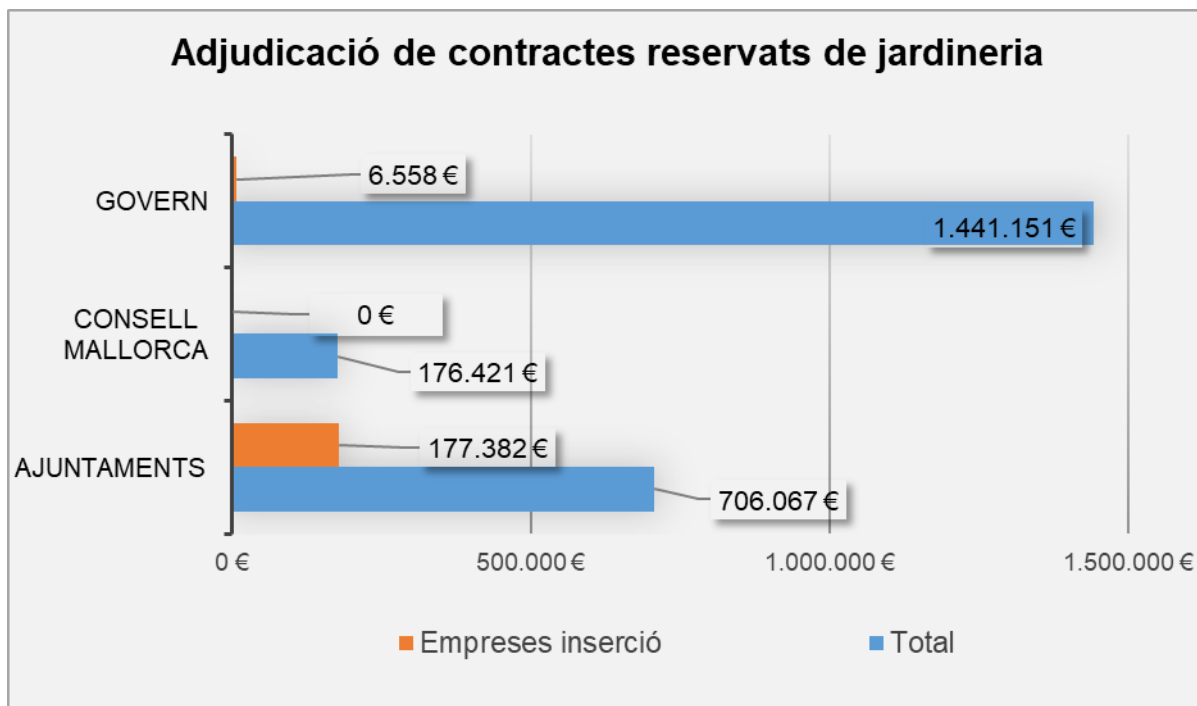
Contractes de serveis de jardineria que dificulten o impedeixen la participació d'empreses d'inserció

En 2022, 2023 i 2024 hem identificat 21 contractes o lots de serveis de jardineria d'institucions de les Illes Balears adjudicats com a contractes reservats, per un import de 2.323.639 €.

D'aquests, només tres contractes han estat adjudicats a una empresa d'inserció, per un import de 183.940 €, el 7,9% dels imports totals adjudicats.

També és de destacar que en el període 2022-2024 el Consell de Mallorca no ha adjudicat cap contracte de jardineria a una empresa d'inserció dels quatre que ha licitat i el Govern només un import de 6.558 € dels 1.441.151 € adjudicats.

(14) Una resolució del Tribunal Administratiu de Recursos Contractuals estima un recurs de Deixalles Serveis Ambientals per no establir un lot reservat per a la recollida de residus voluminosos.

Si analitzam les causes d'aquesta exclusió trobam els factors següents:

- La major part dels contractes o lots (13 de 21) només s'han reservat per a centres especials d'ocupació d'iniciativa social, no contemplant la concurrència d'empreses d'inserció. En canvi, no s'ha licitat cap contracte amb participació reservada només per a empreses d'inserció.
- En els contractes en els quals poden participar les dues tipologies d'entitats, els criteris econòmics són determinants en l'adjudicació, i l'adequada comparació de les ofertes està condicionada pel fet que apliquen diferents condicions salarials en funció dels convenis col·lectius que per llei estan oblidades a aplicar, impedit que puguin competir en igualtat de condicions.
- No es divideixen en lots aquells contractes que es desenvolupen en diferents unitats geogràfiques susceptibles de prestar-se per separat, per la qual cosa no s'aprofita la possibilitat de reservar lots de forma diferenciada a empreses d'inserció i a centres especials d'ocupació d'iniciativa social.

CONCLUSIONS

Imports adjudicats:

- Fort increment del 138,5% en els imports adjudicats com a contractes reservats, sobretot per l'espectacular increment del 287,7% en els imports adjudicats per part d'ajuntaments, amb dos grans licitacions de serveis de recollida i reciclatge de residus i de neteja viària que suposen el 47,8% dels imports totals adjudicats.
- En el cas del Govern, l'increment és d'un 37,8%, arribant al 0,36% del total dels imports adjudicats en tot tipus de contractes, però amb una participació molt desigual de les diferents conselleries i molt baixa del seu sector públic instrumental. No tenim constància de la publicació de les dades actualitzades sobre l'aplicació de l'Acord del Consell de Govern de 3 de gener de 2022 referit a les obligacions relatives als contractes reservats.
- Els consells insulars redueixen els imports reservats adjudicats un 15,4%.

Objectes contractuals:

- Es manté la concentració d'imports reservats adjudicats en pocs objectes contractuals: només quatre serveis, de recollida i reciclatge, de neteja viària, forestals i de jardineria, suposen en 2024 més de les tres quartes parts dels imports. La diversificació de les activitats econòmiques susceptibles de reserva continua sent un repte pendent.

Entitats adjudicatàries:

- Les empreses d'inserció només tenen adjudicacions de contractes reservats per part d'ajuntaments, sense cap adjudicació per part dels consells ni del Govern, institucions que no utilitzen la possibilitat recollida en les seves normes internes sobre contractació social de fer reserva de contractes de forma diferenciada per a empreses d'inserció.
- En el cas dels centres especials d'ocupació beneficiaris, no podem valorar si tots són d'iniciativa social com és preceptiu perquè la informació del registre oficial no és pública, i existeix intrusisme en el sector a través d'entitats promogudes o participades per empreses mercantils que no realitzen itineraris d'inserció.

Valoració de l'oferta econòmica:

- Continua sense generalitzar-se l'adjudicació dels contractes sobre la base de la millor relació qualitat-preu, amb un empitjorament en l'aplicació de criteris economicistes en la valoració de les ofertes en detriment dels criteris de qualitat, especialment en el cas del Govern, amb un 92,4% de puntuació mitjana de l'oferta econòmica.
- Continuem detectant amb preocupació l'adjudicació d'alguns contractes reservats per un import molt inferior al pressupost base de licitació.

Altres males pràctiques a evitar:

- Licitació de serveis de gestió de residus que no tenen en compte la reserva de mercat recollida en la llei estatal de residus.
- Licitació de serveis de jardineria que exclouen les empreses d'inserció, impedeixen que puguin competir en igualtat de condicions a causa de les taules salarials que estan obligades a aplicar i desaproveiten el potencial de la divisió de contractes en lots.

PROPOSTES

Propostes per impulsar i millorar la qualitat de la contractació pública social:

- **Millorar la planificació** de la contractació pública reservada amb consultes als operadors econòmics sobre els objectes contractuals prioritariis susceptibles de reserva.
- **Establir reserves diferenciades** per a centres especials d'ocupació d'iniciativa social i per a empreses d'inserció en funció de la seva regulació específica i de les diferents taules salarials que apliquen.
- **Establir mesures per evitar l'intrusisme**, impedit l'accés als contractes reservats a través d'entitats no lucratives pantalla promogudes o participades per empreses mercantils, incloent l'obligació de realitzar itineraris d'inserció.
- **Millorar la formació** dels agents que intervenen en la contractació, mitjançant la creació de procediments, models i instruccions, així com de l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques.
- **Millorar el seguiment** de la contractació pública social i del seu impacte, implicant en el seguiment a les empreses d'inserció i als centres especials d'ocupació de iniciativa social.

Aspectes econòmics per fer realitat el principi de la **millor relació qualitat-preu** com a criteri d'adjudicació:

- **Pressupostos base de licitació:** incloure tots els costos directes i indirectes, amb especial atenció als costos salarials, incloent els del personal tècnic d'acompanyament social i de producció, fent consultes preliminars en cas necessari.
- **Criteris d'adjudicació:** reduir la valoració del preu i incrementar el pes dels criteris de qualitat.
- **Valoració de les ofertes econòmiques:** revisar les fórmules matemàtiques per evitar sobrevalorar les baixades de preu.
- **Ofertes temeràries:** modificar els llindars a l'alça i requerir justificacions en cas de dubte per garantir que es compleixen les obligacions socials i laborals.